

9.10.2023

Kaupunginhallitus

Kaupungin oman toiminnan kilpailuttamista koskevien määräyksien uudistaminen

Lausunto

Kaupungin henkilöstötoimikunta on käsitellyt 9.10.2023 kaupungin oman toiminnan kilpailuttamista koskevien määräysten uudistamista.

Henkilöstötoimikunta totesi, että kaupunkitasoinen yhteistoiminta on toteutunut hallintosäännön muuttamisen osalta. Määräyksien soveltamista koskeva menettelyta-pohje käsitellään erillisenä kokonaisuutena.

Henkilöstön edustajien lausuma

Lisäksi henkilöstötoimikuntaan kuuluvat järjestöjen henkilöstön edustajat toteavat seuraavaa:

Henkilöstön näkökulmaa oman toiminnan kilpailuttamisen periaatteisiin

Nykyisessä, muutoin vanhentuneessa, ohjeessa on hyvää, että kaupunginvaltuusto päättää kilpailutuksista. Liian matala päätöksenteon taso lisää riskiä heikosti perusteltuihin päätöksiin, joissa ei ole riittävästi arvioitu kaupungin kokonaisetua kuten kilpailutuksen todellista hintaa, kilpailutetun palvelun kaupungille tuomia kustannuksia esimerkiksi reklamoinnin kautta, palvelun laadun heikkenemistä, osaamisen vähentymistä omassa toiminnassa ja huoltovarmuuden heikkenemistä.

Henkilöstö tulee ottaa mukaan jo varhaisessa vaiheessa kilpailutusta suunniteltaessa. Näin edistetään johtamisen läpinäkyvyyttä. Henkilöstön edustajat tulee ottaa mukaan valmisteleviin elimiin, jotta henkilöstön asiantuntemus hyödynnetään prosessin alusta alkaen.

Ennen kilpailuttamisen aloittamista tulee selvittää oman työn todelliset kustannukset, jotta saadaan kokonaisnäkemys siitä, kannattaako kilpailutuksen suunnittelua aloittaa. Vaikutusten arviointi tulee tehdä aina ennen kilpailuttamista ja sen aikana ja jälkeen.

Joitakin nostoja koskien kilpailuttamisen toteutusta, seurantaa ja arviointia:

9.10.2023

- kilpailuttamisprosessissa tulee tehdä varasuunnitelma siltä varalta, ettei kilpailutus toteudu tai tuottaja ei pysty toimintaa hoitamaan
- kilpailutuksessa tulee varautua poikkeusoloihin ja valmiussuunnitelma kirjata kilpailuttamisen periaatteisiin, jotta kaupungin omat toimijat, joilta se vaaditaan, ovat samanarvoisessa asemassa
- kun kilpailutettua toimintaa joudutaan paikkaamaan kaupungin omana työnä, pitää ottaa huomioon tästä aiheutuneet toteutuneet kustannukset
- kilpailutetun toiminnan tosialliset kustannukset tulee kertoa avoimesti kuten, mitä toimintaa on kilpailutettu, mitä palveluiden ostoja on tehty ja mikä on yksikköhinta
- sopimuskauden pituus sekä mahdolliset optiot tulee olla selkeästi kirjattuna sopimuksissa
- kilpailutuksen vaikutukset tulee arvioida kilpailutusta suunniteltaessa (vrt. Saras-tia)
- kilpailutuskauden lopussa tulee arvioida kilpailutuksen onnistuminen ottaen huomioon toiminnan kattavuus, laatu ja hinta verrattuna omaan tuotantoon
- arviointiin tulee käyttää ulkopuolista riippumatonta arvioitsijaa
- oman toiminnan kilpailutuksen periaatteiden toteutumista tulee seurata, tällä hetkellä päätöksiä tehdään johtokunnissa ilman, että niistä tulee tietoa valtuustoon asti

Henkilöstön ottaminen huomioon kilpailutustilanteessa

Kilpailutussopimuksessa pitää ottaa huomioon osatyökykyiset, jotta he voivat jäädä kaupungin palvelukseen. Jos päätös vajaakuntoisuudesta on tehty ennen kilpailutusta tai työkyvyn selvitys on aloitettu ennen kilpailutuksen aloittamista, ei henkilöä siirretä.

Sopimukseen tulee kirjata henkilöstön takaisinottovelvoite.

Lisäksi henkilöstötoimikuntaan kuuluvat työsuojelun henkilöstön edustajat toteavat seuraavaa:

Työsuojelun henkilöstön edustajien näkökulma oman toiminnan kilpailuttamisen periaatteisiin

Työsuojelutoimijat pyytävät kiinnittämään huomiota seuraaviin seikkoihin:

- Työsuojelun henkilöstön edustajat eivät ole olleet mukana asian valmistelussa.
- Henkilöstön nimetyt edustajat niissä toiminnoissa, joita mahdollinen kilpailutus koskee, tulee kutsua mukaan valmisteluun heti suunnittelun alkaessa.
- Menettelytapaohje on käsiteltävä erikseen yhteistoimintamenettelyssä sen valmistuttua ennen päätöstä. Tässä on tärkeää huomioida se, että työsuojelu on

9.10.2023

mukana myös menettelytapaohjeiden luomisessa osatyökykyisten aseman varmistamiseksi. Edellisestä ohjeesta tulee ottaa huomioon seuraava kappale: ”Kuitenkin lähellä eläkeikää oleva henkilö, jolle siirtyminen toisen, yksityisen työnantajan palvelukseen aiheuttaisi merkittävää heikennystä eläketurvassa tai henkilö, jonka vajaakuntoisuus tai työhön kykenemättömyys on todettu ennen kilpailun ratkaisemista, voidaan jättää siirtymisveloitteen ulkopuolelle.”

- Mikäli voidaan ennakoida, että kilpailutuksen seurauksena tehtäviä siirtyy muille kaupungin työntekijöille, tai heille muuten muodostuu lisää kuormitusta esim. välttämättömän seurannan tai muuttuneiden yhteistyövelvoitteiden kautta, tulee lisääntyneen työn aiheuttama kuormitus ja mahdolliset kustannukset huomioida jo suunnitteluvaiheessa.
- Kun päätäntävaltaa siirretään alaspäin, on työntekijöiden edustajilla oltava mahdollisuus erimielisyystilanteessa viedä asia käsiteltäväksi jopa kaupunginvaltuustoon asti.
- Vaikuttaisi siltä, että kuvattu toimintatapa on lainvastainen koska liikkeenluovutuksen yhteydessä on suuri mahdollisuus, että toimenpide johtaa useiden henkilöiden palvelussuhteiden heikkenemiseen. Kyseisessä tilanteessa Yhteistoimintalain 4§ 2 mom. edellyttää yhteistoimintamenettelyn toteuttamista ennen kuin kunnanhallitus tekee kunnanvaltuustolle lopullisen talousarvioehdotuksen. Tähän ei riitä pelkkä talousarvion käsittely, vaan huomion pitää ottaa kaikki muutokseen vaikuttavat seikat mukaan lukien työsuojelunyhteistoiminnassa käsiteltävät asiat.

Helsingissä 9.10.2023

Sami Sarvilinna

Ari-Jukka Luhtavaara

Josefiina Salmén

PostiosoitePL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi**Käyntiosoite**Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
www.hel.fi**Puhelin**

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus0201256-6
Alv.nro FI02012566
Tilinro FI06 8000 1200 0626 37